

Становище

От доц. **Живка Карагъзова**, дм, Университетска акушеро-гинекологична болница “Майчин дом”, Медицински университет гр. София.

Във връзка с дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен “ДОКТОР” на тема: „**Усложнения на бременността след асистиран репродуктивни техники**“ по професионално направление 7.1 Медицина, Научна специалност 03.01.45.- “Акушерство и гинекология”.

Автор на дисертационния труд : **Д-р Мариета Тодорова Искилиева**, докторант на самостоятелна подготовка, докторска програма към Катедра Акушерство и Гинекология, МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна

Научен ръководител: Проф. Д-р Емил Ковачев д.м.н.

Научен консултант Проф. Д-р Атанас Щерев д.м.

Рецензията е изготвена според Закона за развитие на академичния състав (ЗРАС), Правилника за приложение на ЗРАС (ПРЗРАС) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности (ПУРПНСЗАД) в МУ-Варна.

Научното жури за публичната защита на дисертационния труд е определено със заповед на Ректора на Медицински Университет –Варна № Р-109-285/24.07.2017 г.

Представеният комплект материали на хартиен /електронен носител е в съответствие с процедура за придобиване на ОНС „доктор“ и правилника на МУ–Варна.

Актуалност на проблема

Изборът на тема на дисертационния труд „**Усложнения на бременността след асистиран репродуктивни техники**“ се отличава със ствоята актуалност и обществена значимост. В своята всеобхватност е твърде претенциозен, което крие риск от незадълбочено разглеждане на отделните усложнения на бременността. В този смисъл всяко едно от тях може да е предмет на отделен дисертационен труд.

Структура на дисертационния труд:

Обемът и разпределението на отделните части на дисертационния труд са в съответствие с препоръчителните съотношения. Съотношението обзорна: методична: резултатна част е оптимално. В общо 225 стандартни страници са поместени литературен обзор от 62 страници, собствени резултати и осъждане в 96 страници.

Представеният литературен обзор е задълбочен, прецизен и многообхватен. Достатъчен е обемът на използваните литературни източници (общо 297), между които над 96% са тези на латиница (11 са на кирилица и 286 на латиница). Всички цитирани заглавия имат непосредствено отношение към проучвания проблем. Последователно са обхванати различните фактори, които биха имали отношение към усложненията на бременността. Дисертационният труд е богато илюстриран с 40 цветни фигури и 4 приложения. Приложените публикации по темата на дисертацията са в необходимия обем (шест работи, приети и отпечатани в различни списания на български и английски език).

Целта на проучването е формулирана точно и ясно – да се уточни честотата на определени усложнения при едноплодна бременност, постигната чрез асистиран репродуктивни технологии (АРТ) и да се сравни с тази при физиологично настъпило забременяване; да се анализират методите за ранно откриване на високорискови бременни при постигнати след АРТ бременности и да се предложи алгоритъм за проследяването им.

За постигането на поставената цел дисертантката е определила **седем основни задачи** в дисертационния си труд:

1. Да се изчисли честотата на бременностите след АРТ, при които са се развили усложнения (пreekламписия – ПЕ, гестационен диабет – ГД, интраутеринна фетална растежна ретардация – ИУРП).
2. Да се определят факторите, които имат връзка с тези усложнение при бременните след АРТ.
3. Да се сравнят честотите на тези усложнения при бременните след АРТ с тази при спонтанно забременелите жени.
4. Да се сравнят стойностите на биохимичните показатели през първи триместър от бременността-РАРР-А и f-bhCG при бременни след АРТ, с тези след спонтанно забременяване.

5. Да се потърси връзка между биохимичните показатели, изследвани в първи триместър от бременността, с развитието на ПЕ, ГД, ИУРП за бременностите, настъпили след АРТ.

6. Да се сравнят вида и честотата на УЗ находки от първи и втори триместър от бременността, установени по време на специализираните УЗ прегледи (фетална морфология – ФМ) на плода при спонтанно забременелите жени и при тези след АРТ.

7. Да се анализират бременните с неуспешно завършила бременност и извънматочна бременност след АРТ и след спонтанно забременяване и да се определят възможните рискови фактори и възможности за профилактика

Дисертационният труд представлява **ретроспективно проучване** върху протичането и изхода от 1310 бременности след АРТ и след естествена концепция. Проучването е проведено върху 5299 АРТ цикъла, от които 3773 от IVF/ICSI, 875 от FrET и 581 цикъла с донорство на яйцеклетка. Клинично установените бременности са 1371 от свеж ET и 341 от FrET.

Получените **резултати** са представени ясно, точно, както общо така и по подгрупи, като по този начин е възможно за проследяване и сравнение на данните. За получаването им са използвани напълно подходящи статистически методи. Всяка глава завършва с обобщение на получените данни.

Направените **изводи** отговарят на поставените цели и задачи на дисертацията.

Заклучението отговаря на получените резултати, същото се отнася и за направените изводи.

Формулираните приноси на дисертацията имат както **оригинален**, така и **потвърдителен характер**. Изведеният **алгоритъм за проследяване на бременностите след АРТ** има практическо приложение и е полезен за широк кръг специалисти.

В резултат от проведеното изследване дисертантът изтъква следните приноси

Приноси с оригинален характер

1. За първи път у нас е разработен проблемът за усложненията на бременността след асистиран репродуктивни технологии.

2. Оригинален принос с практически характер е изготвянето на план за проследяване на бременни жени след АРТ, включващ диагноза, профилактика, проследяване и лечение на усложнени бременности.
3. Демонстрирана е вероятната връзка на дебелината на ендометриума в деня на ЕТ при жени, които в последствие развиват IUGR.
4. Проведено е задълбочено изследване върху специфични УЗ показатели от първи, втори и трети триместър специализирани прегледи на плода, при пациентки бременни след АРТ.
5. За първи път в нашата страна е проведено проучване за неуспешните бременности в първи триместър от бременността след АРТ .

Приноси с потвърдителен характер:

1. Проведен е задълбочен анализ, който разглежда начина на родоразрешение след АРТ.
2. Направена е актуална клинична характеристика и са проследени основни етиологични и патогенетични фактори при бременности след АРТ, усложнени с ГД, ПЕ и IUGR.

Критични бележки

1. Представеният дисертационен труд се основава на ретроспективен анализ. Липсата на проспективен анализ омаловажава личния принос на дисертанта.
2. Проблемът за усложненията на бременността след асистиран репродуктивни технологии не се разработва а първи път у нас. Дисертационен труд на тема «Акушерски проблеми през втората половина на бременността и раждането при едноплодни бременности след Ин витро фертилизация» е защитен от д-р Сергей Славов пред Катедрата по акушерство и гинекология на МУ-София.
3. Основната част от формулираните изводи в дисертационния труд имат потвърдителен характер.
4. Следните приноси на дисертационния труд имат оригинален характер:
 - а) Изведени е алгоритъм за проследяване на бременностите след АРТ с практическо приложение, полезен за широк кръг специалисти.
 - б) Проучване на неуспешния изход при бременности в първи триместър след АРТ се провежда за първи път в нашата страна.
 - в) Демонстрирана е вероятната връзка на дебелината на ендометриума в деня на ЕТ при жени, които в последствие развиват ИУРП.

d) Отхвърлена е връзката между параметрите на АРТ процедурите (вида на стерилитета, вида на използваните техники, приложението на допълнителни АРТ техники, деня на ЕТ, броя на трансферираните ембриони) и развитието на ИУРП

е) Анализирани са индикациите, водещи до повишена честота на абдоминално родоразрешение след АРТ.

Заклучение:

Представената от Д-р Мариета Искилиева дисертация съдържа научни резултати, които имат както потвърдителен така и оригинален принос в науката и съответстват на изискванията за присъждане на образователна и научна степен “ДОКТОР”. Представеният дисертационен труд демонстрира качествата и способностите на докторанта за самостоятелно провеждане и обсъждане на научно изследване. Дисертационният труд показва задълбочените теоретични знания и професионални умения на докторанта по научната специалност.

На тези основания предлагам на уважаемите членове на Научното Жури да гласуват положително и предложат на Ректора на МУ–Варна да присъди научната и образователна степен „доктор” по научната специалност Акушерство и Гинекология, на Д-р Мариета Тодорова Искилиева според Правилника за развитие на академичния състав в Медицински Университет – Варна.

Септември 2020 г.

Доц.д-р Живка Карагьозова, д.м

